

Οργάνωση:

Εταιρεία Μελέτης Καρκίνου Πεπτικού Συστήματος – Care Across

Σε συνεργασία με τη Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας
& την Accademia per la Formazione

Με τις ευλογίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως

Organisation:

Gastro-Intestinal Cancer Study Group – Care Across

With the collaboration of the Interparliamentary Assembly on Orthodoxy
& the Accademia per la Formazione

With the blessings of the Ecumenical Patriarchate

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

INTERNATIONAL CONGRESS

*Τέλος της ζωής
στον καρκίνο:*

*End of life
in cancer:*

Η ανατριχίλα των συνόρων

The shiver of borders

Υπό την αιγίδα

της Εταιρείας Ογκολόγων
Παθολόγων Ελλάδας **ΕΟΠΕ**

του Δήμου Θεσσαλονίκης **ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Under the auspices of the

ΕΟΠΕ Hellenic Society
of Medical Oncology

CITY OF THESSALONIKI City of Thessaloniki

Το συνέδριο μοριοδοτείται
με 16 Μόρια Συνεχιζόμενης Ιατρικής Εκπαίδευσης

The Congress is
accredited with 16 CME-CPD credits

Ιουνίου 2015

18-21

June 2015

Θεολογική Σχολή Χάλκης
Χάλκη – Κωνσταντινούπολη, Τουρκία

Theological School of Halki
Heybeliada – Istanbul, Turkey

ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ | FINAL PROGRAMME

Congress Secretariat

PRC Congress & Travel, 105 Michalakopoulou str., 11527 Athens, Greece

Tel.: +30 210 7711673, Fax: +30 210 7711289, e-mail: congress2@prctravel.gr, Website: www.prctravel.gr

Επιστημονικό Πρόγραμμα

Πέμπτη 18 Ιουνίου 2015

14:00-15:30	Εγγραφές	
15:30-16:00	Έναρξη – Προσφωνήσεις <i>Ι. Σουγκλάκος, Πρόεδρος ΕΜΠΚΑΠΕΣ</i> Μητροπολίτης Προύσης Ελπιδοφόρος <i>Γ. Σαμώνης, Πρόεδρος Συνεδρίου</i> <i>Ι. Μπουκοβίνας, Πρόεδρος Συνεδρίου</i> <i>Π. Κοσμίδης, Πρόεδρος Συνεδρίου</i>	
16:00-16:30	1^η Διάλεξη Συντονιστής: <i>Ι. Σουγκλάκος</i>	
	Οι επιρροές στο αποφασιστικό βήμα: Ένα φιλοσοφικό βλέμμα	Σ.Ι. Καργάκος
16:30-17:00	2^η Διάλεξη Συντονιστής: <i>Μ. Μελετιάδης</i>	
	Ο δυτικός πολιτισμός είναι συμφιλωμένος με το θάνατο;	E. Perrella
17:00-17:30	3^η Διάλεξη Συντονίστρια: <i>Ε. Βασιλάτου-Κοσμίδη</i>	
	Είναι ο πολιτισμός της Ανατολής συμφιλωμένος με το θάνατο;	Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής, Νικόλαος Χατζηνικολάου
17:30-18:00	4^η Διάλεξη Συντονιστής: <i>Γ. Σαμώνης</i>	
	Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός και η ελευθερία του θανάτου	Ν. Σταμπολίδης
18:00-18:30	Δ ι ά λ ε ι μ μ α κ α φ έ	
18:30-20:00	1^η Στρογγύλη Τράπεζα Across Art: Τέχνη στα άκρα της ζωής Συντονιστές: <i>Π. Κοσμίδης, Ι. Μπουκοβίνας</i>	
	Γέννηση, ζωή, ασθένεια & θάνατος. Μία φιλοσοφική προσέγγιση μέσα από την Τέχνη	Γ. Σαμώνης
	Αναπαραστάσεις του θανάτου στον κινηματογράφο	Ε. Στεφανή
	Η μουσική και το τελευταίο ταξίδι	Ν. Ξυδάκης
	Ο θάνατος ουδέν προς ημάς: Επικούρειοι και Στωικοί Περί Θανάτου	Θ. Παπαγγελής
	Η αντίληψη του ορίου	Χ. Μποκόρος
	Ζωή – Θάνατος, το παράλογο και το κβαντικό Σύμπαν	Δ. Νανόπουλος
20:00-20:30	Εναρκτήρια Ομιλία Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης & Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος Συντονιστές: <i>Π. Κοσμίδης, Ι. Μπουκοβίνας</i>	
20:30	Δ ε ί π ν ο	

Παρασκευή 19 Ιουνίου 2015

09:00-10:30	2^η Στρογγύλη Τράπεζα Across Barriers: Μετακίνηση των ορίων από το παρελθόν στο μέλλον <i>Συντονίστριες: Α. Βαδαλούκα, Ε. Σωτηροπούλου</i> Οργάνωση των υποδομών παρηγορικής φροντίδας - στην Ελλάδα A. Βαδαλούκα - στην Τουρκία M. Uyar Κόστος της φροντίδας στο τέλος της ζωής ασθενών με καρκίνο του πνεύμονα: ερευνητικά ευρήματα από την Ελλάδα K. Σουλιώτης End of life in Cancer Patients: something more? E. Aitini
10:30-11:00	Δ ι ά λ ε ι μ μ α κ α φ έ
11:00-12:00	3^η Στρογγύλη Τράπεζα Across Perspectives: Ένα άλλο βλέμμα στη φροντίδα, στην υγεία, στο θάνατο <i>Συντονιστές: Β. Γεωργούλιας, Ε. Αμπατζή Κάλφογλου</i> Πότε σταματάμε τις θεραπευτικές πράξεις; Γιατί η παρηγορική φροντίδα πρέπει να έλθει πιο νωρίς; P. Lodge Η αντιληπτική ικανότητα του ατόμου στο τελικό στάδιο του καρκίνου Π. Λαμπαρδής Οξύ και χρόνιο stress στην αντιμετώπιση ασθενών τελικού σταδίου στους ογκολόγους E. Γαλάνη
12:00-13:30	4^η Στρογγύλη Τράπεζα Across Diseases: Ειδικές καταστάσεις – «Ένας καλός θάνατος»: Μια ιατρική άποψη... <i>Συντονίστριες: Σ. Αγγελάκη, Α. Χριστοπούλου</i> Ένας καλός θάνατος R. Smith Τέλος της ζωής με ένα γλοιοβλάστωμα E. Ραζή Τέλος της ζωής με γαστρεντερικό όγκο Z. Σαριδάκη Τέλος της ζωής με γυναικολογικό όγκο Φ. Σταυρίδη Τέλος της ζωής με καρκίνο του πνεύμονα E. Λινάρδου
13:30-15:30	Γ ε ύ μ α / Μ ε σ η μ β ρ ι ν ή δ ι α κ ο π ή
15:30-17:30	5^η Στρογγύλη Τράπεζα Across Decision: Το αποφασιστικό βήμα στο τέλος της ζωής <i>Συντονιστές: Ν. Μαλάμος, Ι. Σουφλέρη</i> Πληροφόρηση των ασθενών για το τέλος της ζωής C. Verusio Το δικαίωμα των ασθενών στην απόφαση της διακοπής της παρηγορικής χημειοθεραπείας A. Προκοπίου Η ενσυναίσθηση του τέλους της ζωής. Νευροβιολογικές πτυχές και βιοηθικές συνέπειες Σ. Μανουσέλης Εγώ και ο θάνατός μου: Φροντιστές ανίατα πασχόντων συγγενών και ο συγγραφέας απαντούν στο πότε πρέπει να πεθάνουν αυτοί οι ίδιοι I. Δημολιάτης
17:30-18:00	Δ ι ά λ ε ι μ μ α κ α φ έ

Παρασκευή 19 Ιουνίου 2015

18:00-19:00

6^η Στρογγύλη Τράπεζα

Το παιδί με καρκίνο: Όταν το ταξίδι του φτάνει στο τέλος

Συντονιστές: *Ε. Βασιλάτου-Κοσμίδη, Γ. Κουμάκης*

- Πριν το τέλος:
- Γιατί, πότε, πού, πώς;
- Προετοιμασία παιδιού και γονιών
- Ανακουφιστική φροντίδα

Ε. Δανά

Το παιδί που πεθαίνει:

R. Kebudi

- Κουλτούρα και παραδόσεις στην Τουρκία
- Εγκατάλειψη της θεραπείας
- Στάση και συμπεριφορά αυτών που φροντίζουν (οικογένεια, ομάδα υγείας)

Το ασύμβατο για παιδί σενάριο:

Ε. Βασιλάτου-Κοσμίδη

- Αντίληψη και έκφραση της ιδέας του θανάτου (παιδί)
- Ο μετά τον θάνατο θρήνος (γονείς, αδέρφια, γιατρός)

19:00-19:30

5^η Διάλεξη

Συντονιστές: *Π. Παπακώστας, Ε. Σαμαντάς*

Ύλη αδιδακτη ο θάνατος

Χ. Σταμούλης

19:30

Δ ε ί π ν ο

Σάββατο 20 Ιουνίου 2015

- 10:00-10:30 **6^η Διάλεξη**
Συντονιστές: *N. I. Αγκάντη, Δ. Μαυρουδής*
Πολυπλοκότητα στη περιθαλψη τελικού σταδίου διαφορετικών
ατόμων πολιτιστικά και θρησκευτικά **S. Beloucif**
- 10:00-11:30 **7^η Στρογγύλη Τράπεζα**
Across Disparities: Καταστάσεις ανέχειας
Συντονιστές: *O.I. Ζώρας, Δ. Μπαφαλούκος*
Σοβαρές ασθένειες και τέλος ζωής σε άτομα με σοβαρή ανέχεια **I. Μπουκοβίνας**
Ένδειες πλησμονή **M. Μελετιάδης**
- 11:30-12:00 **Δ ι ά λ ε ι μ μ α κ α φ έ**
- 12:00-12:30 **7^η Διάλεξη**
Συντονιστές: *B. Μπαρμπούνης, Σ. Ντρουφάκου*
Across Medicine: Εναλλακτική προσέγγιση **Σ. Κυβέλλος**
Ο καρκίνος και η πρόκληση εξέλιξης μέσω της Ψυχο-Νευρο-
Ανοσολογικής ολιστικής θεώρησης
- 12:30-13:00 **8^η Διάλεξη**
Συντονιστές: *N. Ανδρουλάκης - Χ. Δερβένης – S. Murray*
Παρηγορική αντιμετώπιση στο τέλος της ζωής. **Θ. Κοσμίδης**
Η διαδικτυακή προσέγγιση
- 13:00-16:00 **Γ ε ύ μ α / Μ ε σ η μ β ρ ι ν ή δ ι α κ ο π ή**
Ξεναγήση στους χώρους της Θεολογικής Σχολής
- 16:00-17:00 **8^η Στρογγύλη Τράπεζα**
Across Empathy: Συναισθήματα αφημένα και ξεχασμένα
Συντονιστές: *Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής Νικόλαος, Α. Παπαγιάννης*
Ο αρχαιοελληνικός και ο πατερικός παραμυθητικός λόγος **Π. Μπουκάλας**
Αναζήτηση ευθανασίας στο τέλος της ζωής. Ποια σύνορα;
Ποιες απαντήσεις; **I. Κριάρη**
Δεοντολογική προσέγγιση **Γ. Λειβαδάς**
- 17:00-18:00 **9^η Στρογγύλη Τράπεζα**
Across Rites: Πένθος και τελετουργίες
Συντονίστριες: *E. Χουρδάκη, Μ. Συνοδινού-Μενεγάκη*
Οι ψυχολογικές ανάγκες των ασθενών που πεθαίνουν **Z. Παπαληγούρα**
Το πένθος στο καρκίνο: Ιστορίες να διηγείσαι... **N. Καρβούνης**
Αρρώστια ή θάνατος όπως απομόνωση ή υποταγή **N. Κόλμαν**
- 18:00-18:30 **Δ ι ά λ ε ι μ μ α κ α φ έ**

Σάββατο 20 Ιουνίου 2015

- 18:30-19:30 **10^η Στρογγύλη Τράπεζα**
Across Religion: Ο εφημέριος, μια συνοδεία στα σύνορα της ζωής
Συντονιστές: Μητροπολίτης Προύσης Ελπιδοφόρος, Ε. Ξυνός
- Ο ιερέας ως χειραγωγός από τον θάνατο στην ζωή **Πρωτοπρ. π. Σταύρος Κοφινάς**
- Ποια τα επαγγελματικά σύνορα μεταξύ ιερέως και ιατρού; **Γ. Παπαγεωργίου**
- Υπερβαίνοντας τα εμπόδια στα σύνορα της ζωής **Πρωτοπρ. π. Απόστολος Χατζηδήμου**
- 19:30-20:00 **9^η Διάλεξη**
Συντονιστές: Σ. Ντρουφάκου, Ι. Ξανθάκης
- Η έννοια της πνευματικής φροντίδας σε μια υλιστική κοινωνία **Επίσκοπος Χριστουπόλεως Μακάριος Γρινιεζάκης**
- 20:00 **Συμπεράσματα Συνεδρίου**
Π. Κοσμίδης, Ι. Μπουκοβίνας
- 20:30 **Δ ε ί π ν ο**

Scientific Programme

Thursday, June 18th, 2015

14:00-15:30	Registration	
15:30-16:00	Opening Ceremony - Welcome addresses <i>I. Souglakos, President GIC-SG</i> Metropolitan of Bursa Elpidophoros <i>G. Samonis, President of the Organising Committee</i> <i>I. Boukovinas, President of the Organising Committee</i> <i>P. Kosmidis, President of the Organising Committee</i>	
16:00-16:30	1st Lecture <i>Coordinator: I. Souglakos</i> Influences on the decisive step: a philosophical look	S.I. Kargakos
16:30-17:00	2nd Lecture <i>Coordinator: M. Meletiadis</i> Is the Western civilization familiarized with death?	E. Perrella
17:00-17:30	3rd Lecture <i>Coordinator: H.V. Kosmidis</i> Is the Eastern civilization familiarized with death?	Metropolitan of Mesogaia & Lavreotiki Nikolaos Chatzinikolaou
17:30-18:00	4th Lecture <i>Coordinator: G. Samonis</i> The Ancient Greek culture and the freedom of death	N. Stampolidis
18:00-18:30	C o f f e e B r e a k	
18:30-20:00	1st Round Table Across art: Art in the end of life <i>Coordinators: P. Kosmidis, I. Boukovinas</i> Birth, life, sickness & death. A philosophical approach through Art Representations of death in cinema The music and the last journey Death is nothing to us: Epicureans and Stoics On Death Perception of the threshold Life – Death, the absurd and the quantum Universe	G. Samonis E. Stefani N. Xydakis Th. Papanghelis Ch. Bokoros D. Nanopoulos
20:00-20:30	Keynote Lecture <i>His All Holiness the Archbishop of Constantinople, New Rome & Ecumenical Patriarch Bartholomew</i> <i>Coordinators: P. Kosmidis, I. Boukovinas</i>	
20:30	D i n n e r	

Friday, June 19th, 2015

09:00-10:30	2nd Round Table Across barriers: A shift of the boundaries from the past to the future <i>Coordinators: A. Vadalouca, H. Sotiropoulou</i> Infrastructure organisation of palliative care: <ul style="list-style-type: none">• in Greece <i>A. Vadalouca</i>• in Turkey <i>M. Uyar</i> End of life cost in patients with lung cancer: research findings from Greece <i>K. Souliotis</i> End of life in Cancer Patients: something more? <i>E. Aitini</i>
10:30-11:00	C o f f e e B r e a k
11:00-12:00	3rd Round Table Across perspectives: Another look at care, at health, at death <i>Coordinators: V. Georgoulas, E. Abaci-Kalfoglou</i> When do we stop the therapeutic procedures? Why should palliative care come sooner? <i>P. Lodge</i> The perceptiveness of the person in the final stages of cancer <i>P. Lampardis</i> Oncologists' acute and chronic stress in dealing with end- stage patients <i>E. Galani</i>
12:00-13:30	4th Round Table Across diseases: Special cases. "A good death": A medical perspective <i>Coordinators: S. Agelaki, A. Christopoulou</i> Death: the positive side <i>R. Smith</i> End of life with a glioblastoma <i>E. Razis</i> End of life with a gastrointestinal tumor <i>Z. Saridaki</i> End of life with a gynaecologic tumor <i>F. Stavridi</i> End of life with lung cancer <i>H. Linardou</i>
13:30-15:30	L u n c h / B r e a k
15:30-17:30	5th Round Table Across decision: The decisive step at the end of life <i>Coordinators: N. Malamos, I. Soufleri</i> Informing patients about the end of life <i>C. Verusio</i> The right of patients to stop palliative chemotherapy <i>A. Prokopiou</i> Empathy of life's ending; neurobiological aspects and bioethical implications <i>S. Manouselis</i> My death and I: Caregivers of incurably ill relatives and the author take a stance on when they, themselves, should die <i>I. Dimoliatis</i>
17:30-18:00	C o f f e e B r e a k

Friday, June 19th, 2015

18:00-19:00

6th Round Table

The child with cancer: When the journey reaches the end

Coordinators: H.V. Kosmidis, G. Koumakis

Before the end:

- Why, when, where, how
- Preparing and being prepared

E. Dana

The dying child:

- Culture and tradition in Turkey
- Abandonment of treatment
- Attitude of caregivers (family, therapeutic personnel)

R. Kebudi

The odd scenario:

- Child's perception and expression of death
- The "after death" attitude

H.V. Kosmidis

19:00-19:30

5th Lecture

Coordinators: P. Papakostas, E. Samantas

The Untaught Lesson of Death

Ch. Stamoulis

19:30

D i n n e r

Saturday, June 20th, 2015

10:00-10:30	6th Lecture <i>Coordinators: N.J. Agnantis, D. Mavroudis</i> The complexity of end- stage care for culturally and religiously diverse people	S. Beloucif
10:30-11:30	7th Round Table Across disparities: Conditions of poverty <i>Coordinators: O.I. Zoras, D. Bafaloukos</i> Serious illnesses and end of life in people with severe poverty End of life and severe poverty: what an accompaniment?	I. Boukovinas M. Meletiadis
11:30-12:00	C o f f e e B r e a k	
12:00-12:30	7th Lecture <i>Coordinators: V. Barbounis, S. Droufakou</i> Across Medicine: Alternative approach Cancer and the challenge of evolution and the holistic Psycho-Neuro-Immunological point of view	S. Kivellos
12:30-13:00	8th Lecture <i>Coordinators: N. Androulakis, Ch. Dervenis, S. Murray</i> Palliative treatment at the end of life: The on-line approach	Th. Kosmidis
13:00-16:00	L u n c h / B r e a k Guided visit at the Theological School	
16:00-17:00	8th Round Table Across empathy: Emotions abandoned and forgotten <i>Coordinators: Metropolitan of Mesogaia & Lavreotiki Nikolaos, A. Papagiannis</i> The ancient Greek and the patristic comforting literature Pursuit of euthanasia at the end of life. What borders? What answers? Ethical approach	P. Boukalas I. Kriari G. Livadas
17:00-18:00	9th Round Table Across rites: Mourning and rituals <i>Coordinators: E. Chourdaki, M. Synodinou-Menegaki</i> The psychological needs of dying patients Bereavement in cancer: stories to tell ... Illness or death as for isolation or allegiance	Z. Papaligoura N. Karvounis N. Kolman
18:00-18:30	C o f f e e B r e a k	

Saturday, June 20th, 2015

18:30-19:30

10th Round Table

Across Religion: The pastor, a companion on the borders of life

Coordinators: Metropolitan of Bursa Elpidophoros, E. Xynos

The priest as a guide from death to life

Protopr. f. S. Kofinas

Which professional borders among priest and doctor?

G. Papageorgiou

Overcoming the obstacles at the borders of life

Protopr. f. A. Chatzidimou

19:30-20:00

9th Lecture

Coordinators: S. Droufakou, I. Xanthakis

The concept of spiritual care in a materialistic society

*Bishop of Christopolis
Makarios Griniezakis*

20:00

Conclusions

P. Kosmidis, I. Boukovinas

20:30

D i n n e r